

ЖЫЙЫЛУУ

Тозураган юйледен кёчюрюу къалай барады

27 апрельде Россей Федерацияны Президентини Шимал-Кавказ федерал округда толу эркинлик келечисинде советни жыйылыу болганды. Аны ишине КъМР-ни Башчысы **Юрий Кокос** къатышханды. Анда Россей Федерацияны СКФО-гъа кирген субъектлеринде журтланы экология къоркъусулукуллары бла байламлы воросла сюзюлгенди.

РФ-ни Президентини Шимал-Кавказ федерал округда толу эркинлик келечиси **Олег Белавенцев** къаралган тема граждандланы саулукуларын сакълау эм регионланы экология айнуу жаны бла маъаналы болганын чертгенди. «Экология къоркъусулукуллары вла байламлы органланы ишлеринде биринчи жерде болурга керекдиле», - дегенди полпред, Кавказны экология жаны бла тапплыгы регионну турист бёлюмюню айнуунда баш маънананы тутханына да бургъандыла Советни келечилерини эслерин.

Экинчи воросну чеклеринде округну регионларында адамланы тозураган юйледен кёчюрюу адрес программала кыралды бардырылганларына къарагъандыла. **Олег Белавенцев** округда авария халдагы 380 минг квадрат метрден кёчюрюлмегенлей 78 минг квадрат метр къылып турганын белгилегенди. Целевий керюмдюлене белгиленген болжалга, 2017 жылы 1 сентябрине, борчул халда толтурурга кереклиси айтылганды.

- Бюгон кёторюлген воросла жашауу качеством э регионларыбызда жашагъанланы социал айнуулары бла байламдыла. Аны себепли сагъынынган про-

блемаланы тамамлауа жууалпы кёзден къарал, Россей Федерацияны Президентини белгилеген керюмдюлеге жетер ююн тиийли мадарга этеригизни излейме, - деп эсеплегенди жыйылыуу ишин **Олег Белавенцев**.

Советни ишине Россей Федерацияны Къырал Думасыны экология эм табиғъатны сакълау жаны бла комитетини председатели **Ольга Тимофеева**, Табиғъатны хайырлануу бёлюмге къарау жаны бла федерал службаны таматасы орубасары **Амирхан Амирханов**,

къырал корпорацияны - Жашау журтла-коммунал мюлкню тапандырууа себеплик Фондуны башчысыны биринчи орунбасары **Владимир Талалкин**, «Оборонпромэкология» ФГУП-ну директоруну орунбасары **Юрий Тыртышов** къатышхандыла.

РФ-ни Президентини СКФО-да толу эркинлик келечисини аппаратны пресс-службасыны материалларына кёре.

Парламент

Жетишимле асламдыла, энди аланы бегитирге борч салыннганды

КъМР-ни Парламентини кезиулоу пленар жыйылыуунда бытыр Правительство тамамлаган ишни эслерни чыгарыгъандыла. Премьер-министр Мусукланы Алий докладында бюджетни толтурууда, инвестицияланы кёбейтуде, къурулушда, эл мюлкде жетишимлени, социал сферада болуину юсеринден шартланы белгилли этгенди.

Правительствону иши РФ-ни Президентини май указыларына, КъМР-ни айнытыуу стратегиясына, республиканы экономикасын кочулеуно баш маъаналы жумушларыны планына тийшилике къурулушда, эл мюлкде жетишимлени, социал сферада болуину юсеринден шартланы белгилли этгенди.

Эл мюлкде 43,8 миллиард сом багъасы продукция чыгъарылганды. Бытыр орталык айлыкъ 21489 сомга жетгенди эмда 2015 жыл бла тенгештиргенде, 3,9 проценте өсгенди. «Республикада халкыны орталык къолайлыгы» 20262 сом болганды», деп белгиле-

сом жыйылганды. Налогла тэлеуле өсгенди. Болсада казнага акцияле тошмей къалганлары уа эспенмей къалмаганды. Аны хатасындан бир-бир къырал жумушла толтурулмагандыла. «Анга да къарамай, бюджет система ышангылылай къалганды, биз битеу социал борчланы толтурганды, айлыкъ жаны бла борчла жоъдаула. Ол угъай, аны хар айдан да тэлеу систематга кёчерге къолдан келгенди», - деп къошханды премьер-министр.

Быйыл а бюджет политика аны къоранчларын бла фай-

ны жалчытууа, социал борчланы толтурууа, къыралга башчылыкъ этуину игилендирууге артыкда улуу эс бурулганды», дегенди ол.

Экономиканы болуину юсюнден айта, Мусук улу былай шартланы белгилли этгенди: бытыр битеулоу регион продуктун влчмени 143 миллиард сомга жетгенди. Къурулушда 12,5 миллиард сом багъасы жумушла толтурулгандыла. Ол а аны алында жылдан 6 проценте асламды.

Инвестицияланы да 9,2 проценте кёбейтирге къолдан келгенди, ала 35,1 миллиард сомдан асламдыла.

генди премьер-министр.

Арт жыллада уа бюджет программалы халда толтурулады. Казна ача шарт белгиленген жумушлагъа къоратылады. Бюджетни къоранчларын есдюремезча мадарла этиледиле. «Бизни ишбизге федерал ара да тийшли багъа бергенди. Бытыр РФ-ни Финанс-ла министрствосууну регион казнага бийик даражада оную этген субъектлени тизмесини биринчи къауумна киргенби. Сугъага Федерал бюджетден 600 миллион сом берилгенди», дегенди ол.

Налог базаны юсюнден айтханда, бытыр битеу бюджетлеге да 16,5 миллиард

даларын бирге келишдирууге, властыа салынган битеу борчланы толтурууга бурулдуу. Бу муратлага жетишир ююн а къырал финансланы игилендируу жаны бла программа жарашдырылганды. Анда налогланы кёбейтуде, къоранчланы азайтууга эни эс бурулганды. Къабарты-Малкъарны бла федерал власть органланы араларында 35 келишимге къол салыннганды. Алагъа кёре, республикага 3,5 миллиард сом бёлюнеди, алай бла бюджетде белгиленген программала жашауда бардырылыкдыла.

Ахыры 2-чи бетдеди.

АЙЫРУУ КОМИССИЯ

Къол кётюрюу системаны айнытыу амалларын излегендиле

КъМР-ни Айыруу комиссиясында «Айыруу система шёндюго демократиялы къыралны амалы» деген темага «тёгерек стол» бардырылганды. Анга толтуруучу власть органланы келечилери, Парламентни депутатлары, жамауат организацияланы келечилери да къатышхандыла.

Тобешуину ача, Айыруу комиссияны башчысы **Венеслав Гөшев** республикада къол кётюрюу системаны тарыхыны юсюнден къысха билдиргенди. Сайлау жалынчакъсыз, конкурентли халда бардырылмаса, шёндюго демократиялы къыралда властыны битеу бёлюмлерини ишлерини хайырлыкларыны жалчытууга онг болмазлыгын чертгенди.

Айыруу комиссияла къырал эм жергерли власть органладан жалынчакъсыз болганылары айыруулаа хазырланганды, аланы бардырганда да тозюкню сакъларга онг бередиле. Алай власть, гражданд обществону институтлары, асламлы информация органла бла байламлыкъла жеротулмесе, къол кётюрюуну къурулушу, ачыкъ эм законланы чеклеринде бардырырга къыйын болуукды, дегенди.

Ол «тёгерек стол» республикада айыруу

системаны андан да бийик даражага чыгъары, кемчилликени, жетишмеген затланы белгилер эмда сынаула бла шагъырелерин мурат бла къурулганын белгилегенди. «Биз бюгон ачыкъ ушакъ бардыр, къол кётюрюу системаны айнытыуу къыйматлы амалла табаргыбызга шиксиме», - деп чертгенди.

Ызы бла докладланы сюзюге киришгендиле. Биринчиден, КъМР-де Адамны эркинликери жаны бла уполномоченный **Зумакулланы Борис** «КъМР-ни инсанларыны айыруу эркинликлерин

жалчытыу эм сакълау» деген доклад этгенди. Ол сёзюлген теманы маъаналылыгыны белгилей, былай жыйылыу РФ-ни Президентин сайлауу апында бардырылганы бютонда маъаналы болганын чертгенди. «Сёзюс, къол кётюрюу тынч барлыкъ тойдюлдо, ол кезиуде айырууланы юсеринден законла шарт толтурууларына къаты болурга керекди», - дегенди.

Ахыры 2-чи бетдеди.

ПРЕСС-ТУР

«Балтиморга» бадыражанла Прохладнада ёсдюрюледиле

Прохладна районда «Овоши юга» ООО къурулганы экинчи жыл барады. Аны производствосуна эмда томатла ёсдюрюлген сабанларына къарарга озгъан геуорге кюн республикага Россейни эмда тыш къыралланы бир-бир телевидение, радио компанияларындан, газетледен бла журналладан журналистле келген эдиле.

Бек алгъа къонакълагъа

предприятияны директору **Аслан Хачетлов** помидорла жыйылып тазаланган агрегатны башына, жыйырма беш метр бийикликте чыгъарып, андан кётюрюуну къурулушу, ачыкъ эм законланы чеклеринде бардырырга къыйын болуукды, дегенди.

«Кёремисиз, арлакда кёлнору, аны сууу жерден чыгъады, тёгергеги уа бегитилимди. Ары бир зат да киралмайды. Ма аны бла сугъарабыз ба-

дыражан бахчаланы. Андан сора да, былайда шудан суу чыккъан төрт жер барды. Аны айтханын, ёс ёсдюрген томатла жарашдырылганды алгъа, тынгылы жууулуш, тазаланыладыла. Хар жумушда техниканы болушулуугу бла тамамланлады, дейди.

Ол билдиргенге кёре, предприятияны 1,5 минг гектар жери барды. Ол кеси да жангы жыйылган тирликден томат

паста жарашдыргъан биринчи производстводу. Ишлеба 2015 жылы август айында башлаганды. Мында оборудование да Италиядан келтирилгенди. Март айдан башлап ахыр бадыражан жыйылгъынчы, италиячы специалист **Стефано** мында туруп, хар затха къарайды. Аны бу ишде сынауу бек улууду.

Ахыры 2-чи бетдеди.

Май указланы толтурууу - баш къайгырыуду

КъМР-ни Правительствосууну кеп болмай бардырылган жыйылыуунда Россей Федерацияны Президентини «Узакъ болжаллы къырал экономика политиканы юсюнден» 2012 жылда 7 майда чыгарылган 596-чы номерли Указы эмда «Къырал управленийы амалларыны игилендирууну баш мадарларыны юсюнден» 601-чи номерли указы Къабарты-Малкъарда 2017 жылы биринчи кварталында къалай толтурулганына къаралганды.

Сюзюге КъМР-ни къырал кенгешчиси **Натби Бозиев**, Правительствону Председателини биринчи орунбасары **Сергей Говоров**, КъМР-ни Башчысыны кенгешчиси **Уяналаны Аминат**, экономиканы айнытуу министр **Рахаланы Борис**,

КъМР-ни толтуруучу власть органларыны, шахар округланы бла муниципал районланы башчылары къатышхандыла. Биринчи къада белгиленген жумушла къалай толтурулганына юсюнден билдире, Рахаланы Борис Къабарты-Малкъарда экономиканы торлю-торлю бёлюмдеринде, ол санда промышленностьда, энергетикада, транспортда, АПК-да, туризмада, жашау журтланы фондунда толтурула турганы эмда жашауда бардырылганы хазырланган улуу инвестиция проектлени тизмесине жангыда къаралганын эмда артыкъда маъаналыла, аны сайланганларын чертип айтханды.

«Къабарты-Малкъар Республикада промышленностьуна бла сатыу-алууну айнытуу»

къырал программага кёре импортну алышдырырга болуук продукция чыгъаруу жаны бла инвестиция проектлени толтуруу андан артык бардырылды. Аланы санына была киредиле: «Этана» промышленность комплексини къуруу, Тырнауызда фольрам-молибден маъаданын жангыдан къазып башлау эмда жарашдыруу, Гидрометаллургия заводуну Нальчикден кётюрюу эмда дуния стандартлагъа келишкен жангы продукция чыгъаруу, конус-лучевой томографла, медицина ийнеле, къурчанд инструментлени чыгъаруу, къумачна сокъгъан производство къуруу, жангы дарманланы производствосуну кенгертиу.

Ахыры 2-чи бетдеди.

